

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

12.10.2020

Poliisitarkastaja Jari Pajunen

Eduskunta
Hallintovaliokunta

HE 137/2020 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle tartuntatautilain ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle tartuntatautilain ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. Sisäministeriön poliisiosasto lausuu esityksestä seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi tartuntatautilakiin ja liikenteen palveluista annettuun lakiin uudet säännökset eräistä toimenpiteistä, joilla pyritään estämään covid-19 -epidemian leviämistä Suomessa. Yleisesti poliisiosasto pitää muutoksia tärkeinä ja kannatettavina.

Rajavartiolaitos on johtava rajatarkastusviranomainen, joka sovittaa yhteen muiden rajavalvontaan henkilöliikenteessä osallistuvien toimintaa. Sisäministeriön poliisiosasto viittaakin lausunnossaan Rajavartiolaitoksen asiantuntijalausuntoon rajatarkastukseen liittyen.

Tartuntatautilaki 16 b §

Sisäministeriön poliisiosasto pitää perusteltuna vapauttaa tietyt henkilöryhmät vaadittavan todistusta koskevasta velvoitteesta. Esityksen mukaan esityksessä tarkoitettua todistusta ei kuitenkaan maahantulon yhteydessä edellytetä muun muassa henkilöiltä, joiden maahantulon peruste on äkillisen terveyttä tai turvallisuutta uhkaavan yhteiskunnan infrastruktuuriin kohdistuvan vaaran torjunta.

Sisäministeriön poliisiosaston arvion mukaan tässä yhteydessä tulisi ottaa huomioon myös henkilöt, joiden tehtävänä on kiireellinen sisäisen turvallisuuden turvaamiseen ja muut vastaavat painavat kiireelliset tehtävät. Myös yhteiskunnan turvallisuuteen liittyy äkillisiä uhkia, jotka edellyttävät rajat ylittävää liikennettä. Näissä äkillisissä tilanteissa ei ole mahdollista hankkia vaadittavaa todistusta. Poliisin käytössä on useita kansainvälisen yhteistyön muotoja ja kanavia, joilla eri maiden viranomaiset muun muassa torjuvat rajat ylittävää rikollisuutta sekä turvaavat yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Esimerkiksi poliisilla on mahdollista saada apua muista maista kansainvälisten säännösten perusteella ja toisaalta ulkomaisilla viranomaisilla on tietyissä tilanteissa mahdollista toimia toisissa jäsenmaissa. Näistä yhteistoiminnan muodoista on

Lausunto

12.10.2020

sovittu muun maussa ns. Prüm-päätöksessä (neuvoston päätös rajat ylittävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin ja rajat ylittävän rikollisuuden torjumiseksi 2008/615/YOS) ja ns. Atlas-päätöksessä (neuvoston päätös yhteistyön parantamisesta kriisitilanteissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden erityistoimintayksiköiden välillä 2008/617/YOS).

Tartuntatautilain 16 c §

Tartuntatautilain 16 c §:ssä säädettäisiin valvonnasta. Pykälän 1. momentin mukaan vaadittava todistus olisi esitettävä maahantulon yhteydessä rajatarkastuksessa rajatarkastusviranomaiselle. Lisäksi siinä säädettäisiin, että kunnan tartuntatautien vastustamistyöstä vastaava viranomainen valvoisi, että henkilöllä on mukanaan edellä mainitut asiakirjat. Pykälän 4. momentin mukaan kunnan tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavalla viranomaisella olisi oikeus saada tehtäviensä hoitamiseksi virka-apua poliisilta, Rajavartiolaitokselta ja Tullilta. Virka-avun antamisen edellytyksenä olisi, että avun ja tuen antaminen eivät vaaranna näille viranomaisille säädettyjen muiden tärkeiden tehtävien suorittamista. Virka-avun antaminen tapahtuu poliisin käytössä olevan resurssin mukaan. Tartuntatautilain tai poliisilain 9 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyn valvontavirkatehtävän perusteella annettava virka-apu olisi maksullista. Siinä virka-avun antamisesta aiheutuvat taloudelliset kustannukset siis kuitattaisiin virka-avun pyytäjältä omakustannusarvon mukaisesti. Yhden poliisipartion, jossa on kaksi poliisimiestä, omakustannusarvo jokaiselta alkavalta puolelta tunnilta on 82,50 euroa.

Tilanne yhteiskunnassa on poikkeuksellinen. Kuitenkin sisäministeriön poliisiosaston näkemyksen mukaan kuntien tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavilla viranomaisilla tulisi olla omaa henkilöstöä valvomaan veloitteen toteuttamista. Todistusten tarkastaminen sisärajaliikenteessä Suomeen saapuvien osalta olisi ehdotetun sääntelyn mukaan terveysviranomaisen tehtävä. Virka-apua antavien viranomaisten roolin tulisi olla lähinnä avustava. Valvontavastuuta toiselle viranomaiselle ei voida siirtää virka-avulla.

Poliisiosasto toteaa, että virka-avun saamisen yleisenä edellytyksenä on, että toimi tai tehtävä, jonka toteuttamiseksi virka-apua pyydetään, kuuluu sitä pyytävän viranomaisen tehtäväpiiriin. Virka-avun tulee lisäksi perustua nimenomaiseen säännökseen, ja sen antajan on pysyttävä oman toimivaltansa rajoissa toimiessaan virka-apuviranomaisena. Virka-apu voi sisältää vain sellaisia toimia, joihin virka-avun antaja yleensäkin olisi toimivaltainen. Menettelyn on muutenkin oltava lainmukaista, ja virka-apupyyntö on yksilöitävä. Virka-apua koskevat säännökset eivät näin ollen laajenna virka-apua saavan viranomaisen toimivaltaa, eivätkä ne myöskään perusta virka-avun antajalle uutta toimivaltaa.